

22

TOMASH IÑASHIYO

DONOSTIYAN

JOSTIDURI FAR-GARRIA

EGINTZA BATIAN

DONOSTIAN

RAIMUNDO ALTUNA REN MOLDIZKIRAN

1921

ATU
9484

11-67363
E-71290
ATV
294184

TOMASH IÑASHIYO

DONOSTIYAN

JOSTIDURI FAR-GARRIA

EGINTZA BATIAN

DONOSTIAN

RAIMUNDO ALTUNA-REN MOLDIZKIRAN

1921

EGILLEAK

TOMASH IÑABHIYO.....	(Aitona.)
BENARDO	(Suya.)
BONIPASHIO.....	(Panadeiko morroya.)
GREGORIOCHO.....	(Echeko mutikua.)
ANDRE JOAKINA.....	(Echeko-andria.)
PRANCHISKA.....	(Neskamia.)

*Lanchu au donkitzen dio egilleak bere
lagun maite, Enrique Elizecheari.*

Ramón Ilarramendi.

EGINTZA BAKARRA

Iruditegiak egintza onetako, bear du izan moldatua gisa onetan. Benardoren eheko gela nagusiya; eskubitara ate bat gelara ematen dubela; beste ate bat atze aldetik sukaldera; eta beste bat eskerretara kalea ematen dubela. Iruditegian erdiyan mai bat estalpe (1) aundi batekin, kuadro batzuek eta dimbre (2) bat. Gañerakua aukeratuko du arteskari jaunak. Burtiña alchatzerakuan agertuko dira Andre Joakina eta Pranchiska, gela nagusiya moldatzen.

LENENGO IRUDIA

Andre Joakina eta Pranchiska

A. JOA. Baster sagun mai au piška bat Pranchiska, azpi ori garbitu dezagun.

PRAN. Be ialašen Andria. (*Lagunduar*).

A. JOA. Uste det onena gendukela, gauzik baliosuenak emendik gordetzia; zergatik ez naiz piyätzen nere Aitarekin; ainda atrebitua...

PRAN. ¿Ura ere orrelakua al degu?

A. JOA. ¿Ez aldakizu zein dan? ez dezute diferentzi aundirik ez, zuek biyek.

(1) Tapete. (2) Timbre.

PRAN. Ez naiz ni Jaunari eskerrak orrelakua, echeko-andria.

A. JOA. Bai zera! nola izango zera ba? atzoko sulla autzitza ere zuk egin bear senduben.

PRAN. Dabilleanan kontuak, echeko - andria; dabilleanan, kontuak... eta dena, mutill zikin bat dalako. Gaur ere; pitarra ateratzera jechi naiz-enean bera, an etorri zait mutill deabru ura. ¿Eta zertara? neri burla egitera; ez dabillki beste konturik buruan; bañan gaur arrapatu izan banuen!...

A. JOA. Bañan zer esaten zizun bada?

PRAN. Zer esaten ziran?..... esango diot bada echeko-andria. Askotan bezela, asaldu du atian ertzian bere mutur simur ura; eta asi zait beriala... ¡Pranchiska koipe! ¡Pranchiska koipe! eta nik; utzi pazientziyan. Orainchen ereki det kanillan giltza, etzan isiltzen. ¡Pranchiska koipe! ¡Pranchiska koipe! eta ni echeko-andria... amorrasi zait ainbesteraño, non tira diyoten kanillaren giltza.

A. JOA. Bañan kanilla ichiko senduben?

PRAN. Ez andria, ez; berari segi joan naiz kaliak barrena. Arrapatu izan banuen.....

A. JOA. Eta, pitarra isuritzen utzi al dezu?

PRAN. Atera naiz-enean bai andria; bañan orain etorri naiz-enean etzan tanto bat bakarrik ere isuritzen.

A. JOA. ¡Ori da preskura dakartzuna!

- PRAN. Ez andria, dana izerditua nago.
- A. JOA. ¡Ai nere Jaungoiko maitia! au ere neri gertatu bear sitzaidan. (*Aserretuaz*). Egin zaidazu mesede, nere begiyan aurretik gordetzi az emakumia, neri odolak irakin azi gabe. Gauza bat zuzen ez dirazu egiten.
- PRAN. Emendik aurrera egingo ditut ba.
- A. JOA. ¡Zer egin bear dezu zuk!... mendiyan ardi kontuan egon bear senduben tonta bat zera ta.
- PRAN. Ez naiz ni tonta, echeke-andria; ni naiz Pranchisca Aldaburu Piñuetakua, eta erriko botikayo jaunak ere makiña bat aldiz esana; el Pranchiskacho de Piñuetakos.
- A. JOA. Zuaz, zuaz; eta armariyuan dauden perrachiku oyek, jarri nagusiya etortzerako.
- PRAN. ¿Eskalletan jarriko alditut, echeke-andria?
- A. JOA. ¿Eskalletan prejitu bear al dituzu?..... begira; saude geldi geldirik sukaldian silla batian ešerita.
- PRAN. ¿Zeñetan ešeriko naiz?
- A. JOA. Ori ere galdetu egin bear!... lenda-bizi topatzen dezunean. (*Joaten da Pranchiska*).

BI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina bakarrik

¡Ori neska traketza zerda ori! ez daukat beste erremediyorik, ill au

pasa ezkerro... echera bialdu bearko det. ¡Nere lagun Pillipak, ez dauka etorkizun charra bere orrekin! eta gaisuak uste du, munduan ori besterik ez dala... Onera etortzerakuan erosi zioskan soñeko, zapata eta erriyan billatu zituen musu-zapirik politenak; bañan ez dira orrentzat egiten diranak. Nere lagun alaba dalako barkatzen diyot orrenbesteraño; bestela... anak ariñ atera bear lituke bai eche ontatik (*gelako atletik begiratuaz*) ¡amarrak! laster du trenak ordua ere, eta nere aita nola dan etortzekua, bialdu bearko det gure Gregoriocho birea, aitona echeratu desan; bestela bakarrik galduko litzake. Arrek ere istilluen batzuek sortuko diskigu; ¡ainda meatza (1) ura ere! Pranchiska litzake ona emaztetako arrentzat; zuzenduko luke ederki. Deitu sayoan Gregoriochoren billa bialdu desan. (*Deika*) ¡Pranchiska!... ¡Bai zera! Jaungoikoak daki non dagoan; ¡gelen batian ote dago? (*abiatzen da eta allegatzen darian esaten du*) ¡ederki neska! oriden pachara (*jendeari*) arrosa ortzetan dubela lasai lasai lo dago. Nik egin bearko detana da, biar goizian dijoala: adieraziaz lagun Pillipari nere aitaren bitartez... parajiak ez dubela ongi artzen, eta ezin jan eta loorik egin dubela; zurrungaka dago baño;

(1) Raro.

modu onetan sinistu asiko diyot; zergatik onek esan ta beñepen ez du exer ere jakingo. Orainchen orretik esnatu bear det (*sartzen da barrenen ojuka*). ¡Pranchiska!...

IRU-GARREN IRUDIA

Lengoa eta Pranchiska

- PRAN. ¡U!... (*asalduez*) ez dit ikara chikiya eman, echeko-andria.
- A. JOA. Ezagun dezu beñepen...
- PRAN. Ez ba... ez dauka nik bezelako tupetakorik barrenen.
- A. JOA. Izena jakitea ere ez da guchi ¿tupetakua?
- PRAN. Neonek asmatu det ba.
- A. JOA. Ez zera aiñ doakabea ez, gaizu ori.
- PRAN. Ez uste nik; ba dira bi Donostiko zuluhan nere zintzotazuna artuko lutekenak.
- A. JOA. Tira, tira; moldazaitez kalea joateko Gregoriocho topatzen dezun, eta datorrela beriala echera; Aitonan birea joan bear du ta.
- PRAN. ¿Non topatuko det kalla-morrian?
- A. JOA. ¿Zer zan ori, kalla-mor? kalle Mayor esaten da emakumia; zuaz, zuaz lasterka.
- PRAN. Banijoa ba (*joaten da*).

LAU-GARREN IRUDIA

Andre Joakina bakarrik

Zer egin bear det nik oraiñ. Laster

Benardo emen det, eta gosariya maniatu bearra... ariñ ariñ bat jarri bearko; gaurkoangatik pasako al da. (*joaten da*).

BOST-GARREN IRUDIA

Benardo bakarrik

¡Au berua, mutillak! ontatik badegu arratzaldian zezen plazan, kaskua berotukodu orretik ederki (*au esaten du samarra kenduaz*). Gaur korrida ederra izango degu noski; ala dirudi beñepeñ; ¡jura jende pilla zegoan billeteak artzen diran lekuan! estu aldi ederra eman dirate baño, urtu ditut bi; bat, aitantzat; eta bestia neretzat. Ez dubela beñere ikusi esaten zuben, bañan aurten ez, ez du ori esango, eta gañera eraman biar det piška bat dotoretu ta. Berak soñian dauzkan zarpa zarrak kendu, eta jarri biar det edozeiñ madrill tar bezin dotore. Ez da asko lotzatuko ez; eta etzayo irudituko batere geyegi dala arrentzat; ainda lasaya... Ba.. orainchen bokadu bat jan, ez daukat gose aundirik baño eta nere jirachua egitea nijoa nere lantegira (*abiatzen da sukaldeko ate aldera eta topatzen du Andre Joakina*).

SEI-GARREN IRUDIA

Benardo eta Andre Joakina

A. JOA. ¿Orain otorri alzera Benardo?
BENAR. Orainchen allega'zia egin det.

- A. JOA. Gosaiteko asmuan etorriko zifian noski e.....
- BENAR. Gosaiteko asmuan..... ez daukat gose aundi aundirik ez, baño..... arrauz gordiñ bat jango det; pasako naiz arrekin.
- A. JOA. (*Jendeari*) Ala bearko. (*Benardori*) Otar chiki artan daude, eta artu sazu zeonek.
- BENAR. ¿Otarrian?
- A. JOA. Bai (*sartzen da Benardo sukaldera*).

ZAZPI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina bakarrik

Ondo nekez datozte ayek ere; trena laster da eta aita an geldituko saigu nora pausoa eman ez dakila (*egoten da pishka bat ishilik*) uste det eldu dirala pauso soñuak nabaitzen ditut eskalletan; beak izango dira.

ZORTZI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina, Gregoriocho eta Pranchiska; onek ekarriko du opilla maltalpean gordia.

- PRAN. Emen gera, echeko andria.
- A. JOA. Ordua da.....
- PRAN. Ez, andria, ordu laurdena.
- A. JOA. Esan nai nuben, ordu dala sekula etortze ezkerro, zer da ori?
- PRAN. (*Maltalpetik ateratzen du opilla.*) Aldameneko panaderuak eman diran opilla; bañan nik bakarrik jateko esan dit.

A. JOA. Jan zan ba. (*Gregoriochori*) Zuaz Gregoriocho zuaz, aitonan birea eta ekarrizazu bakarrik galdu ez dedin.

GREG. ¿Laster etorriko alda, ama?

A. JOA. Bai, denboraz orainchen.

GREG. Banijoa ba ama «aufa» aitona gaur gurre echera. (*Joaten da.*)

BEDERATZI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina eta Pranchiska

A. JOA. Baño Pranchiska, orrelakua izan bear al dezu beti; ¿ez dezu ikusten mundu gustiyak farra egiten dizula?

PRAN. ¿Mundu gustiyak?..... bedorrek ez du askorik egitenba, kopeta argiya jartzen dit beñepeñ.

A. JOA. Nola nai dezu nik farra egitea, eman diskidazun tratuakin. Ba ditut beti echian kontatzalliak au edo ura egin dezula norbaitekin, eta chorakerisko kontuak beti zere burua umekerik aundiyeñian dabilkizu; eta ni, asko penatzen naiz, batez ere zure ama tristea gatik, nere gastetako lagunik maitia; eta..... erriko neskachik argiyena zan. Bada sayatu saitez zu ere amaren pausoak berdintzera.

PRAN. Bai premi ederra dauka echeko andria.

A. JOA. ¿Zergatik edo zeñek?

PRAN. ¿Nere amak; ez al daki zer trinki trankua egiten duen anka batetik?

A. JOA. Bai, festetan chirristatu zalako.

PRAN. Ez andria, anka bat okertua duelako.

A. JOA. Orrengatik bada sayatu beardezu, ama doakabe tristeari ez deskusturik ematea, eta laguntzera bere lanbide penagarri artan.

AMAR-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Benardo

BENAR. ¿Non degu Muticua?

A. JOA. Aitonaren birea bialdu det, biriak galdu eta ibilli ez dediyen.

BENAR. Oneskero allegatua izango da gure Tomas Yñasiyo ere, eta birean topo eman bear diyot iskribategira ni Joan bitartez.

A. JOA. ¿Orain ere joan bear al dezu?

BENAR. Bai; gure nagusiyari etorri sayo gizon dotore antzeko bat eche baten garbitazunak edo eskriturak atera nai litukela, eta jiracho bat egin bear det (*au esatendu samarra jantziaz*).

A. JOA. Noiz etorriko zera ¿laster samar?

BENAR. Ordun bete pasako det.

A. JOA. Iya ba, aita, emen sai iduki gabe etorritzen zeran andik atera ta beriala.

BENAR. Bai etorriko naiz (*joatenda*).

AMAIIKA-GARREN IRUDIA

Andre Joakina eta Pranchiska

A. JOA. Tira Pranchiska; zuaz iturrira eta

ekarrizazu sulla bat ur tantorik gabe nago ta.

PRAN. ¿Tantorik gabe?..... beaz bedorri ere chorua da?

A. JOA. ¿Chorua ni?

PRAN. Bai, atzo esan zidanez bai.

A. JOA. Ez dizut esan nik chorua naizenik, ez atzo eta ez gaur.

PRAN. Bañan ez alda gogoratzen echeko andria, nola esan ziran neri, zaspitatik sei..... falta nituela?

A. JOA. ¿Zer sei?

PRAN. Tantuak.

A. JOA. Egiya esan nizun.

PRAN. Egiya da beaz, biyek choruak gerala.

A. JOA. Begira; aspertu nazu orainchen nere begiyan aurrian ikustiaz, eta zuaz aguro esan dizuten lanera.

PRAN. ¿Sulla bat ekarri bear al det?

A. JOA. Sulla bat ur, bai, sulla bat ur.

PRAN. Ekarriko det ba (*jendeari*) etzayo gogoratzen echeko-andriari guria atzo konpontzera eramana degula; baña sulla bear baldin badu..... ni moldatuko naiz sulla ekartzeko.

AMABI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina bakarrik

Ez nezake inola ere burutu nik neska tuntun tzar orrekin, eta biar goizerako prestatuko diskat bere arropa, eta me-

rezi ez luken soldata, eta dijoala aingeru guardiyakoakin, amaika lotza ematen dirazun Pranchiska, bai, Ezdatik etorri dan ezkerostandik, mandatu bat zuzen egin diran. Nai luke sei peseta aundi pagatu eskero, juiziyo geišiagoko serbitzariya.

AMAIRU-GARREN IRUDIA

Tomash Iñashiyo eta Gregorio (*au aitonaren bizkarrean*).

T. IÑA. ¡Eup!... (*Gregorio bizkarretik utzia*).

A. JOA. Oi aita, ¿etorri alda?

T. IÑA. Bai nere alala Joakina, etorri naiz zuen pesta eder oyek ikustera.

A. JOA. Bai aita; aurten gain gañekuak ditugu Baño orrela abarkakin etorriko zan ba Donosti batera aita?

T. IÑA. Kalian išillo ibiltzeko ustian etorri naiz ba abarkakin.

A. JOA. Beti baserritar, eta zerdiyote..... denak ondo?

T. IÑA. Ba..... onemestian kontentu; eta..... zuek?

A. JOA. Ondo gu ere, aita, Benardo topatu aldu birian?

T. IÑA. Bai; eta esandit, etorriko dala beriala.

A. JOA. Bai etorriko da. Eta Gregoriocho allegatu al zan trena orduko?

T. IÑA. Ez; baño asalduda aguro samar ¡bannen onen premiya!

A. JOA. ¿Zer zan bada?

- GREG. Zera ama; korruan bilduak an zeuskan iru caballero, eta beste bat; jefia izan bear xuan. Danak onekin farres zauden.
- T. IÑA. ¿Quefia?..... nofia, izango uan. Ezuan beñepeñ arraz fiyätzen nerekin. Billete, batek, eta billete besteak..... ez dituk isildu neri amorrazi artian.
- A. JOA. ¿Es altzuen bada billeterik aita?
- T. IÑA. Banuen baño..... birian ankalamakill bat etorri zait, eta ateratzendu patrikaratik pistolan gisako bat eta billetea kendu ez dit ba... eta ori aski ez dala burla geyago egitiagatik (*eskubakin señu egiñaz*) ¡krask!..... eta zapela añako zulua egiñ, eta an ziak. ¡Nik makillakin!... rast... leyoa kolpia; eta jotzen det makillakik... serian... zutikako pozte batian, eta an gelditu naiz makillik gabe, (*jendeari*). Orra gure atzuak andregaitan egin ziran erregaluan paraderua.
- A. JOA. Bañan ¿beste gizon ayek, zer bear zioten?
- T. IÑA. Orregatik nuben bada okasiyua. ¿Nola nai sen duben Donosti batean kartoi zulatu ura ematia? (*Gregorion gatik*). Onek esan ez baziran emateko... astinduko niskan, batedon bateri chapeleko krabeliñ ori ayek.
- A. JOA. E..... utzi beza oraiñ gauz oyek alde batera, eta amaiketako piska bat egitea obe izango du?
- T. IÑA. Bai; oitura galdutzeko modurik ez

degu egin bear. Oriše aski nuke beste gaitzik gabe..... iltzeko.

A. JOA. ¿Orišenda galgirua daukana? ¿orrenbeste errenkuraken du, egun bateko amaiketakuak?

T. IÑA. Begira sazu Joakina, promesa det egiña eta ez nuke nai iñola ere utz egitea, zergatik balakizu, gauz oyek...

A. JOA. Bai, bai, promesak egikaritu egin bear dute.

T. IÑA. Orišen bera pentzatzen det bada nik, eta orregatik askotan... prestatzen naiz besperatik.

A. JOA. ¿Prestatu? ¿zertako?

T. IÑA. Esango diñat.

A. JOA. ¿E?... ..

T. IÑA. Esango dizut, esan nai niñen neska.

A. JOA. Au ez da gero mendi basterreko eche ura. Emen zu itz egiten diote aita gustiak beren umeari.

T. IÑA. Uste gabekua unen, neska. (*Andre Joakinak begiratzen dio chit zorrotz*) Gastaiñ-Chulok nola ardu urruti šamar daukan erritik, ez naiz ni fiyätzen; gertatu bai liteke ba egunen batian mandua beko erreka zulora eroritzia, eta ardo gustiya puntzuluan banatzia, eta gero..... ardondegiya batere ardorik gabe... eta ni nola ez bai naizen tontua... ¿zer egiten det? Orainchen ikusten det sagiyan ardo guchi šamar dagoala, urrengo eguneko kontuak atera ta..... estarriyan kurrunketako bat egiñaz,

esaten diot.... Joſepiñaſi.... ekatzu beste erdi bat, eta nola aitzen ez duben gorra dalako, ez dit entzuten esaten diyoten artean..... Joſepiñaſi..... ekatzu osua.

A. JOA. Oriſen da atzua.

T. IÑA. (*Kantatuaz.*)

Betetzen basua
beti du besua
ematen prestua
gelditu arteraño
zagiya antzua.

A. JOA. Aita, ¿bersoetan ere dotore egiten du?

T. IÑA. Bai, ematen bai duteba berso ondorian. Örrengatik bota det ori.

A. JOA. Ai bai, astu zitzaidan; baño oneskero laster emenda gure Benardo eta orduan egingo dute alkarrekin.

T. IÑA. Noiz etorkodan Jaungoikoak daki.

A. JOA. Norbaiten pausoak badira orretik.

AMALAU-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Benardo

BENAR. ¿Oneskero etziko zenduten etorriko ez nitzala?

T. IÑA. Etzi ez baño..... ez nuan uste etorriko ziñanik.

BENAR. ¿Nola ez dezu etzi bada orduan?

T. IÑA. Ez ote ziranba emango.

A. JOA. Bai, gizona; emango niyon.

BENAR. ¿Zer gero?

A. JOA. Amaiketakua; ez emendu egunik

faltatzen, eta taberna ardorik gabe geldituko balitz ere urrengo egunian, besperatik eraten emenditu bat edo bi baso geyago.

BENAR. Ederki egiten dezu ederki; berriz ere gordiñ egongo zerate bai zuek. ¿Eta sekulan baño gasteago dago?

T. IÑA. Baldimetan; bestela porru-jorra ederra daukagu. Baditu larogeita amabost urte beñepeñ ta.....

BENAR. ¿Zeñek zuk ala?

T. IÑA. ¡Bai zera! sekulak.....

A. JOA. Gizona, bere aldameneko aiton sar batengatik arida. *Shecula* deitzen diote.

BENAR. Au..... au..... beti bromako gogua.

T. IÑA. Eta..... (*estarrivan soñua egiñaz*) amai-ketakua egiteko gogua.

BENAR. Bai, orainchen egingo degu; bañan ortarako nai genduke, soñian dituzun arrop-oiek, kendu eta guk ematen diskitzugunak jantzitzia. Gaur amabirjiña agustuko egunada, eta dotore dotore jantzita, etorri bear dezu nerekin amai-ketakua egitera; jendiak pentzatu desan, bañuetara etorri tako Madrill-tarren bat zerala.

T. IÑA. Gizona, ori besterik desio ez badezu, ajola aundirik gabe egingo deguba, zer milla deabru.

BENAR. Baño korbata eta guzi, e...

T. IÑA. Bai; baita... otorria ere, jantziko det buruan.

BENAR. Guasen beaz gela ontara, emen daukaskit zuretzat prestatuak.

T. IÑA. Guasen, guasen.... (*Sartzen dira gela*).

AMABOST-GARREN IRUDIA

Andre Joakina eta Gregoriocho

A. JOA. Guasen gu ere, Gregoriocho. Lagundu bear dirazu baskariya prestatzen; Pranchiskak berdin gauz onik ez dit egingo, eta zuk mandatucho batzuek egingo diskirazu besterik ez badare, Pranchiskak baño zintzoşio.

AMASEI-GARREN IRUDIA

Pranchiska bakarrik

Es nezake burutu iñola ere, echekoandre onekin. Orain ere sukaldean sartu orduko, asi zait betiko kantarekin. Nere ama etzala ni bezelakua, eta ez zuela nik bezelako chora keririk egiten. Igesi egin diot onera ¿zer demontre? Choruak ere bear dute bada mundu onetan, bestela choruan izena galduko litzake, eta ni nola bai naizen euskal-erriko alaba, asko penatuko nitzake gure iskuntza maiteari, itz bat bakarra galdu erazitxia (*egotenda pishka bat*). Orain ere egin detba nerietatik bat. Iturriyan lendabizi topatu detan zulla buruan artu, eta echera ekarridet.

Arrapatzen detan guziya echeratu, eta alaz guztiak ere Pranchiska chorua. Ez dakit zulla zeñenadan oraindik, asaldu-koda nai dubena. Etzitzayon gogoratzen atzo nik autzi, eta konpontzera bialdua zala, eta nola ari bai zan isildu gabe... zulla bat ur ekartzeko, eta ekartzeko... orraba nik ekarri. Bai, Pranchiskari chorua deitu baño... orain ere gizon-gai ederra badet nik beñepeñ. (*Itza piska bat ishilduaz*) Aldameneko panaderua det, eta... ez esan gero gure echeke andriari; egunero esaten arizait, noiz ezkondu bear degun adierasiaz, ezbañiaiz ni atrebitzen echeke andriari esatea, berak etorri eta esango diola. Bañan ortarako nai nuke lenda-bizi, amarea baimena, eta orduan esan desayola nai badu echeke - andriari; bestela asiko litzake gure eskontza urratu naye an eta... ezdet nai orrelakorik gertatzia. Atzo ere esan ziran nere Bonipañok, gure estayak pasako genituela erri aundi, eta ikusgarri batian. Izena ere esan ziran; ez naiz ondo ondo gogoratzen orain baña.. Gauz asko geyago esan ziskidan, orain astuak iguki nik, astuak... Burros, burros izan bear du erriyan izena; zergatik lenago ere aditu diyot beñ baño geyagotan, anai bat burrosen daukala soldado. Dana dala guk beñepeñ egun onak pasako ditugu; eta gero... echeke-andre.

AMAZAZPI-GARREN IRUDIA

Lengoa eta Andre Joakina

A. JOA. (*Sukaldeko atean*) ¿Deitu egin ote du?

PRAN. ¿Noiz bait ere lasai lasai bizi bear degu guk ere!

A. JOA. Estu bizi aiz beñepeñ.

PRAN. Orain Bonipasio morroi dagoan bezela, geroa ezda ala izango. Nagusiyak berak askotan esaten diyo, orainchen aspertu dala lanean, urteak ere gañeratu zaizkala, eta nola familirik ez du ben pakean bizi nai lukela utzirik Bonipasio bere tokiyan... nagusi.

EMEZORTZI-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Benardo

BENAR. (*Au gelako atean*) (*Andre Joakinari*)
¿Zuk deitu aldezu Joakina?

A. JOA. (*Ishill antzian*) Ez, Pranchiska arida bere modu; utzi desayogun piska bat; eta laster ikara aundi bat eman bear diyogu biyon artian.

PRAN. Orduan bai esango dutela nere ausu-
etako lagunak: Pranchiska chit ondo kizi emenda. Panadei batian eheko-
andre emengoak zorretan eskatzen di-
ranean... ¿zer merezi luke ez ematia?
bañan ez naiz orrelakua; taya bat kros-
kas betetzen duanean, zer bait pentza-
tuko det.

BENAR. ¡Ez dira ametz charrak!

A. JOA. Eman sayogun, Benardo.

BENAR. Bai, guasen poliki poliki, nabaitu ga-
be.

PRAN. ¡Echeko - andriak nabaituko baniñu-
ke!

BENAR. Bat, bi, iru... lau.

A. J. eta B. ¿Zer ari zera emen?

PRAN. ¡Orra!..... u..... (*Joatenda sukaldera ko-
rrika*).

BENAR. ¡Ori larriya... mutillak!

A. JOA. Bai; orida ikara eman diyoguna.

EMERETZI-GARREN IRUDIA

Lengoak Tomash Iñashiyo (*Au sartzenda beste trajea
daukala eta larritazun eundiarekin*).

T. IÑA. ¿Zer da? ¿zer da?

A. J. eta B. (*Abiatzen dira itzuli*). ¡U!..... ¿zeinda
emen?

T. IÑA. Neonek bai aldakit zein naizen.

A. JOA. ¿Demontre?...

BENAR. Ikaratu dezu andre Joakina.

T. IÑA. Bai gizona Benardo ere bai: pishka
bat.

BENAR. Papera egin det.

T. IÑA. ¿Papera?..... obia zaude (*eskua gal-
tzan ipurdian jarririk*). Ez dakit ez ote-
detan egin nik.....

BENAR. ¿Zer?

T. IÑA. Ju..... oraindik ez det egin noski ez
baño.....

BENAR. Guasen Tomas Iñasio, guasen amaiket-
akua egitera.

- T. IÑA. Guasen bai (*Abiatzenda aurretik*).
- A. JOA. ¿Eta dotore ematen dio gero traje orrek?
- BENAR. Ain dotore..... atzetik begiratu, eta zartai kojo bat diruri.
- A. JOA. Ori... .. ori..... Eta juan gizona ajola geyago gabe.
- T. IÑA. (*Jiratuaz*). Bai algera edo ez.
- BENAR. Segi, segi; eta Joakina, ordu baterako.....
- T. IÑA. Ordu baterako emen gera baskaite-rako. Eta Benardo.
- BENAR. ¿Zer degu?
- T. IÑA. Ez gero ni eramán otarria maiz samar erantzi beardan tokietara; zergatik.....
- BENAR. Ez gizona.
- A. JOA. Ariyo beaz; eta ondo ibilli.
- T. I. eta B. Gero arte.

OGEI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina bakarrik

¡Nola utzi otedirate gela neri! apostu egingo nuke, zarpa zar guziak lurrian banatuak utzi dituela. Miatu bear diozkat patirkarak ezer utzi ote duan. (*Sartzenda eta zarpak eskuetan dituela ateratzenda iruditegira*). ¡Bai zera! ez ogi apurrik ere. Gaur Santa Katalinako zubiyan aiziak eramango baliyo chapela nere aitari..... bei baten diruan kaltea baluke. Anditu pipa, pospolo kaja bi

musu-zapi, tabakua, eta ez dakit nik Renbat gauza geyayo. Ez datik nik nola moldatzen diran gizon zar oyek; jondo trabazale dira bai! Orainchen bas-kariya moldatu bear det amaiketa-erdiyak dira, eta ez dago denbora geyegirik. Pranchiskari deituko diok gela antolatzerá, eta ni... nijoan lenbailen (*Deika*) Pranchiska...

OGEITABAT-GARREN IRUDIA

Lengoa eta Pranchiska

PRAN. ¡Andria!

A. JOA. Jase itzazu zarpa abek, eta antolatu gela au, ni sukaldera nijoan.

PRAN. Bai, andria, bai.

OGEITABI-GARREN IRUDIA

Pranchiska bakarrik

¡O! ¡zer esan ote dute nagusi echeko-andriak! Izanere ustenuan poliki poliki echeko-andre biurtzen ari nizala. ¡Oyek gausak etortzen diru burura eskontzak diralako! Bañan ez det uste gausa charrik esan detanik. Echeko-andriak beñepeñ gela au antolatzeko bakarra esan dit. Egiñzadan bada aškar aškar. (*Artzenditu Tomash Inashioren arropak*). Ezda aiñ makal jantziza etorri orretikan. Oyek jendiak izaten dira menditik ateratzen ez diran personak.

¿Zer uste ote zuan zala Donostiyan? Orrengatik gazte gaztetan dikan izan du det desioa, erri aundieta serbitzea ateratzeko. Amak ezdit utzi nai izan du oraindano bere aldamentetik bañan pakean ez nion usten, eta askenerako orretik utzi ziran. Eta laster eskontzen naizenean Bonipañoekin onera ekarriko det deskantzuan bizi dediyen.

OGEITAIRU-GARREN IRUDIA

Lengoa eta Bonipashio

- BONIP. ¿Orain ere lanian Pranchiska?
PRAN. Bonipaño ¿zu emen?
BONIP. Baialdakizu zertara etorri naizen?
PRAN. Echeke andriari adierazitzera eskontzen generala, seguru aski.
BONIP. Ori ere esan nai nioke, bañan...
PRAN. ¿Bañan zer?
BONIP. Nere zulla iturritik zuk ekarri dezula esan dirate, eta orrengatik etorri naiz.
PRAN. ¿Zuria al zan?
BONIP. Bai, neria zan.
PRAN. ¿Zu non ziran bada orduan? neska-chen batekin jolasten ingurun batian?
BONIP. Badakizu Pranchiska, zu besterekin ez detala itz egiten, eta zu zerala nere maitia.
PRAN. Eskerrikasko... eta ¿non ziran bada?
BONIP. Neska mutillan kantak aditzen ne-

gon ¿ez aldezu jende pilla bat ikusi an inguruan?

PRAN. Bai ikusi det.

BONIP. Anchen negon ba.

PRAN. ¿Erosi aldituzu kankak?

BONIP. Bai, emen ditut.

PRAN. Ikusi, ikusi, zenen politak diran.

BONIP. (*Kankak ateriaz.*) Zea jartzendu... eche-ko andre batek nola arrapatu zituen biyek, echian ederki labetakua egiten ari zirala.

PRAN. ¿Lo alzeuden bada?

BONIP. ¡Bai zera! labetakua egiten.

PRAN. ¿Eta echeko-andriak arrapatu? oriñen bai dala tontuak izatia.

A. JOA. (*Ojuka barrendik*) Pranchiska ¿zer egin senduben?

PRAN. ¡Oi orra, echeko-andria!

BONIP. ¿Non gordeko naiz?

PRAN. Emen emen, Bonicho; mai azpi ontan.

BONIP. ¿Erraz alda? (*sartuaz*).

A. JOA. Pranchiska.....

PRAN. Or naiz echeko-andria.....

BONIP. ¿Zer egin bear det nik oraiñ?

PRAN. Egon bertan, beriala etorriko naiz.

OGEITALAU-GARREN IRUDIA

Bonipashio bakarrik

(*Buruba asalduas.*) Esandu etorriko dala; baño etzait iruditzen etorriko danik uste beziñ aisa. Eta nik ¿onela egon biar aldet chori bat kayolian be-

zela? Ni emen ikusiko baniñuteke, esango luteke kanariyon bat, edo bestela ontzen bat naizela, iriñez betetako arropa abekiñ. Jakiñ izan banuen onen eche dotoria zala... eznitzan etorriko orretik arropa zar obekin (*mai azpitik ateriaz*) ¡Ausen da emengo dotoretazuna! bai kuadro politak, onelakuak erosi biar ditugu guk ere eskontzerako (*dinbrea eskuetan artuaz*). Eta onoko au ¿zer ote da biatza jart' eko tokiyare badu? A..... au badakit zertarako izango dan; gure nagusiyak ere, onelakua uste det dala, badu bere gelan, eta gabez edozeiñ ordutan, kafia edo zerbait berotzeko izaten zala esan ziran neskame Anthonik. Bañan onek.... nola berotu lezake. ¿ezdiot iñola ere antzik ematen? ¿Biatz leku ontan zerbait egiten ote diote?... kalkatuta zua aterako sayo. Ikusi beardet, berdiñ onen sua ezdu iñork ikusikota (*kalkatzendu*). ¡O! ¡zerda au mutillak oraiñ norbait etorriko zait (*dinbrea utziyaz*) Boni... pasa cliokora.

OGEITABOST-GARREN IRUDIA

Lengoa eta Pranchiska

PRAN. ¡Bonipaño!

BONIP. ¿Zer?

PRAN. ¿Zuk jo aldezu trr.....r.....riñ?

BONIP. Ez nik; gañean dagon pañanu ori azi zait irrintzika.

PRAN. Eta echeko-andriak orain neri galde-
tzen didanian zein zan, zer erantzun
bear diot?

BONIP. Esan sayozu..... nik ez detala jo beñe-
peñ.

PRAN. Zuk ez dezula jo... baño galdatuko dit
ia zein zanba?

BONIP. Esan sayozu... bere gisa jo dubela.

PRAN. Ori esan bearko, eta Bonipaño, orain
emendik joatia obe izango dezu, zerga-
tik laster nagusiyata etorriko dira, eta
ayek etorri ezkeror egon bearko de-
zu ordu pare batian.

BONIP. Ekarri zaidazu zulla bada.

PRAN. Echeko - andria or dala..... ez nuke
nai.

BONIP. Zer daba?

PRAN. Presaka arida ta.

BONIP. Eta ez aldio igartzen zulla ez dala
beria.

PRAN. Bai zera! bere presakin or arida ar-
dalla biziyan, eltzia zuan gañean jar-
tzen dualakuan, sartayan gañian jarri
ezduba?

BONIP. Sartayan gañian ¡ba!... .. ¡ba!..... ¡ba!.....

A. JOA. (*Barrendik*). Pranchiska.....

PRAN. Banator.

BONIP. Esango aldiot echeko-andriari orain.

PRAN. Ez, ez, orain ez, etorri zaitez arratzal-
dian inor ez dagoala (*joalenda*).

BONIP. (*Ateriaz*) Joan egin bearko det. Esan-
dit arratzaldian inor ez dagoala otortze-
ko. Nola liteke inor ez dagoala etortzia?

eta gañera nori esango nioke? Maliziya pranko badu orrek beñepeñ. Guasen beaz; baño gaur ez naiz geldituko gure eskontza echeko-andriari adierazi gabe. Nola edo ala esan bear diot (*gordeztenda*) (*beriz asalduez*) ¡Oh!..... norbait badator, ¿orain zer egin bear det nik? Boni... chokora (*sartzenda azpian*).

OGEITASEI-GARREN IRUDIA

Zartzenda Benardo dena larritua

Aita galdu zait; nayagonuke orainchen... echian balegoke. Bañan ezda etorriya izango; edozeñekin isketan gelditzendata. Ikusiko det emendan (*jotzendu dinbrea*) ¡Joakina! ¡Pranchiska!

OGEITA ZAZPI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina burruntzaliyakin eta Pranchiska. Tarteka tiratzen dio Bonipashiok gonetatik Pranchiskari.

A. JOA. ¿Zerda Benardo? ondo larritua zaude.

BENAR. ¡Bai Joakina, bai!

A. JOA. Eta aita... non dezu?

BENAR. Ortara etorri naiz onera iya asaldu otedan.

A. JOA. ¿Nola nai senduben ura bakarrik etortzia?

BENAR. Bakarrik..... etorri..... juan da ba bakarrik.

A. JOA. ¿Zer egin bear degu orain?

BONIP. Joan billatzera denak, alde egiñ desadan nik.

A. JOA. Bañan ¿nola galdu zaizu bada?

BENAR. Nola galdukozan..... esango dizut. Echetik anka atera degunerako, asi zait erosi biar litukela zorrotz arri bat, itai bat, soka..... eta ez dakit zer geyago. Esaten nion, baño gizona, biar goizean erosiko ditugu trenan ordua baña lenago; etzaitzela estutu..... ¿Orrela joan nai altzenduke batresna oyek eroatera? farra egingo lizuteke. Bañan arrek aditu ¡bai zere! Ikusten zituan barkillero gustiari, galdazka ote zakiten non saltzen ziran. Bañan ayek nola euskeraz etzekiten, farra murriz egiten zioten; eta..... ¡orduan jartzen zan gošua ari burlaka ari ziralá, eta jo egin bear zituela. Nolaiz bat ere, egin det modua «Bille barrera» musika piška bat aditzera eramateko. Uste nuan an egongo zala pakean, eta ¿bai aldakizu zer egin diran?

A. J. eta P. ¿Zer?

BENAR. Pachara ederrian chapela erantzi eta pipai errekiñez betetzen asi zait. Ni orduan dana lotzatua, jende gustiya ingurutu zaigu, eta ez nitzan ni atrebizten ezer esatia. Ezer esan baniyon, asiko sitzaidan erretoliken bat ateratzen eta ¿zer egin det? bera zegoan tokitik, piška bat apartatu.

A. JOA. ¡Eta gizona paraje artan bakarrik utzi!

BENAR. Keñu egiten nion nik begiakin eta alnuan gustiyakin, eta alako batian ala diyo «bulebar» gustiyak aditzen duela. Ez dago presarik gizona, oraindik «Kai-somotell» jo bear emen dute ta, ikusi bear degu zerdan ori ere.

A. JOA. ¿Kaišo motell?

BENAR. Bai, «Guillermo - tell» esan nai zuan, jende guztiya algaraz asi zayo, oke-rragua zan denak neri begira! Orduan bai edozer gauza egingo nubela. Nere begiyak inor ere etzuten ikusten, bakarra ikusten, zuten lanbru bat..... Esker-rak eskribategiko lagun bat etorri zaidala, eta jolaz bidea eman dirala, bestela... uste det bertan erori nitzala, ¿Orduan nere lotza churriskatu det piška bat! Gero nere lagun ori joan zaidanian, erreparatu det eta... etzan aitaren arrastorik inon. Eta egiya esaten dizut Joakina, albebatara, poztu egin naiz aita falta ikusi detanian.

A. JOA. ¿Ez naiz ni asko postutzen!... Jaungoikoak daki orain nondan.

BENAR. Ezda galduko ez, chanchangorria baño lotzagabio data. ¿Bildur bat det!

A. JOA. ¿Zer?

BENAR. Proeztu gizacharren batek artu, eta berekin eraman ote duan. Bañan joango naiz ni salto batian, eta galdetuko det an otedaukaten. Eta Pranchiska dijoala kai aldera, iya modu ontan topatzen degun.

- A. JOA. Zuazte bai eta... zu Pranchiska, zuk galda sazu ikusten dezun gustiari.
- BENAR. Ni sukaldeko ate ontatik irtengo naiz lenbailen alleatu nayan (*joatenda*).
- A. JOA. Tira Pranchiska aškar, aškar.
- PRAN. Banijoa, andria.

OGEITAZORTZI-GARREN IRUDIA

Andre Joakina eta Bonipashio

- A. JOA. Banuen bildurra bai, zerbait astokeri egingo zirala neri orrek gaurko eguna joan bañon lenago.
- BONIP. Nik ere egingo det ba astokerin bat; orainchen aspertzen asi naiz onela egotez ta...
- A. JOA. Eta gure Benardo tontuak, utzi gizona modu orretan bakarrik. Egondu naiz burruntzaliyakin joko ote dean. ¡Ainbeste sutu nau!...
- BONIP. Arrayia... gošua ziok au.

OGEITA-BEDERATZI-GARREN IRUDIA

Lengoak Pranchiska eta gero Tomash Iñashio

- PRAN. Echeko-andria... emen dator.
- A. JOA. ¿Billatu al dezu bai aguro?
- PRAN. Topo egin det echeko-atian.
- A. JOA. ¿Bakarrik al zettorren?
- PRAN. Beste gizon batek erakutzi dio non sartu, eta beriala joan eginda; ez dakit arrek ekarri duan oneraño.
- A. JOA. ¿Nonda bada?

PRAN. Emen zan nere atzetik bertan.
A. JOA. Iya berriz kalera joaten zaigun.

OGEITA AMAR-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Tomash Inashio (*au sartzen da zorrotz arri bat, itai bat eta soka besapetik arrastaka dubela eta patrikaran dulzaina*). Soka muturra artzendu Bonipashiok mai azpitik.

BONIP. ¿Zeinda au? ¿Gobernadoria?

A. JOA. Gizona ¿asaldu al zera?

T. IÑA. ¿Asaldu?..... ez dakit asaldu baño, larritu beintzat bai.

A. JOA. Bat edon batek eman diska epelak.
¿Non dik larritu saituzte?

T. IÑA. (*Eskuakin patrikara erakutziaz*) Emen dik

A. JOA. ¿Bañon non edo nola?

T. IÑA. ¿Non? Janchi edo .. zerbait orrelako izeneko denda bat zan. Etzan tontua ez izen ori jarri ziona. Neri beñepeñ iachi dirate enplazto ederra Gauza pranko erosi ere egin ditut baña... Ara; onoko soka au, itaya eta zorrotz arriya eta beste onoko (*patrikaratik ateriaz*) dulzaina au, ¿zenbat kosta dirala uste dezute?

A. JOA. Gizona utzi sayozu kostiari. Bernardo gisarajua anda zure billa joana dena larritua.

T. IÑA. ¿Larritua?..... ni beñeppek guchi estutzen naiz orrekin, geyago estutzen nau-

te, nere bi gurdi pirrill ayek. Bartarrat-
zian ez dizkat errazki kendu gure
atzuari ta...

OGEITAAMAIIKA-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Benardo

- BENAR. (*Dena poztua ikusirik echian*) ¡Emen-
dek! ¡Emendek!
- BONIP. Soka-muturra (*tiratzendio sokari*).
- T. IÑA. Eh.... eh..... soka..... soka..... (*abiatsen-
da soka jasotzea*).
- BENAR. ¡Ez gizona! ez! (*besotik elduaz*).]
- T. IÑA. ¿Zer ezetz?
- BENAR. Ez datorrela iririk.
- T. IÑA. Bai ordia soka joan neri besapetik
(*ustendio Benardok*).
- BENAR. ¡Ah!..... Eta ¿nola alde egin dezu andik
gizona?
- T. IÑA. Nola alde egin detan... .. soñua buka-
tu danian, beste gustiyak an joan dira
tabernara, eta ni ere bai ayekin bate-
an. Bapo egin det amaiketakua beste bi
adiskide an egin dituanakin, gero ayek
esan dirate non saltzen diran tresna
abek.
- BENAR. Askenerako orretik seria egin dezu.
- T. IÑA. Bai nik; ez det gerorako ezer utzi nai.
- BENAR. ¡Onemestian!
- T. IÑA. Bi durotan.
- BENAR. Ez nuan ori esan nai; onemestian kon-
tentu nai zela.

- T. IÑA. Ez ni.
BENAR. ¿Zenbat esan dezue balio dutela?
T. IÑA. (*Berak pagatu naiko du*) abek balio dute.,... amairu peseta.
BONIP. ¡Au agure trastia!
BENAR. ¿Ez dezue ba bi duro esan?
T. IÑA. Nik bai.
BENAR. ¿Nola liteke orduan amairu peseta izatia?
T. IÑA. ¡Au komeriya!..... Ara; dendariyak esandit (*tratuan ari balitz bezela*) iru duro; eta nik beriz bi duro.
BENAR. ¡A!..... aski..... aski..... bai, bai eta gero..... amairu pezetaño jechi dendariya.
T. IÑA. (*Sinistatu du*) ¡Orraba egiya! amalau pagatu ditut, baño zuek erriyetan emateko bildurrakin amairu esan dizutet.
BONIP. Agure au, malezi utza da.
BENAR. Tira amalau pesetak.
T. IÑA. (*Eskua luzatuz*) Utzi zazu gizona.
BENAR. Tori, tori, artu ni kontentu naiz oraiñ beñepeñta.....
T. IÑA. Bai ni ere.
BONIP. ¿Zer egin bear det nik oraiñ?
A. JOA. Tira, guasen baskaitera.
T. IÑA. ¿Ez aldegu soñu piška bat joko lenda-bizi?
BONIP. ¡Oriše falta genduben!
A. JOA. ¿Ez aldezu lenago naikua aditu?
T. IÑA. ¿Nik bai, baño zuek ez?
BENAR. ¿Eta zeretzat aldezu ori? (*dultzainagatik*).
T. IÑA. ¿Zenentzat ba, andriantzat? ¡Neretzat,

neretzat! emendik aurrera zartu geia gu lanerako; eta su basterrian jarri gaztañak janez, eta andriak bersua bota eta nik au jo..... urte pišar obek orrelaše despeditu bear ditugu.

BENAR. Iya ba nola moldatzen zeran?..... josazu piška bat baskaitera joateko.

T. IÑA. Nik jotzen detan gošotazun eta graziyarekin, dantzatuko dira maya eta denak. Baño..... ¿non degu Gregoriocho? norbaitek dantzatu bear luke (*Pranchiska joatenda billa*).

BONIP. Ni saletua nago beñepeñ; anakak piška bat biguntzeko, dana gogortua nago.

OGEITA AMABI-GARREN IRUDIA

Lengoak eta Gregoriocho

PRAN. Gisarajua leziyua ikasten ari zan.

T. IÑA. Tira amar zentimokua. Gregoriocho ¿dantzatuko zera e?.....

GREG. (*Artzendio*) Bai jauna.

T. IÑA. ¡Oh au gauza sentitzen det biotzean! Gogoratzen zait gaztea nitzala nola bildutzen ziran nere soñuaren ingurura jai egunetan, inguruetako neska eta galai gazte guztiyak. ¡Ayek zoñu politak jotzen nituen! ¡Makiña batek esaten ziran etzala munduan besterik, nik nere dultzainakin bezela biotz gaizuak postutzen zuenik. ¡Ez dakit zer nabai-

tzen detan nere barren ontan au eskue-
tan arkitzen detanian! Mundu guztiya-
ri on egiteko gogua etortzen zait. Uste
det etorriko balitz nere gana norbait
bere miſeriyaren kondaira ezanaz,
emango niokela nerea dan guztiya, Be-
nardo nere zuyari ere, emango niozka-
ke amalau pesetak baño..... gure atzuan
kokotzeko «brih»..... jartzen diran ille
zuri ayek.....: ez naiz ari..... Jo desadan
bada. Gregoriocho, prestatu e.....

- GREG. Lotzatu egiten naiz bakarrik aitona.
A. JOA. Tira Pranchiska, zu ere saletua egon-
go zera bai; eta ia nola moldatzen zera-
ten biyok.
PRAN. Bai, andria, bai.
BONIP. ¿Bai?..... baita ni ere.
T. IÑA. (*Astenda jotzen edozeiñ ariñ ariñ.*)
A. JOA. Orren ederki..... Begira zayozu Benar-
do gure aitaren intentziyuari.
BENAR. Begira zayozu Joakina, gure mayaren
saltuari.
A. JOA. ¿Ori?..... ¿ori?..... Nola liteke au; maya
dantzan.....
BENAR. Badegu emen zerbait zorginkeri, ikusi
desagun. (*Kentzendu estalpia.*) ¿Zein da
emen? (*ishiltzenda soñua*).
PRAN. ¡O!.... ¡galdu gera! orra tontu orrek
zer eginduen.
BENAR. ¿Zein da emen? galdetzendet.
BONIP. ¡On Nikolas-eneko panaderua!
BENAR. Beriala atera azpi ortatik (*atera-
tzenda*).

- A. JOA. ¿Ori ere ikusi bear genduen? Ez dago zer esanik. ¿Zertara etorri zera onera?
- BONIP. Esango diotet ba egiya. Ni etorri naiz onera sullaren billa; eta...
- A. JOA. Zure sullik ez degu onera ekarri guk.
- BONIP. Bai, andria; Pranchiskak berea zalakuan, iturritik ekarridu.
- A. JOA. ¿Zuk ekarri aldezu?
- PRAN. Etzan isiltzen sulla bat ur ekartzeko, eta ekartzeko, eta guria nola baizan konpontzera eramana, lendabizi jaberik gabe..... topatu detana ekarri det. Bañan, ez da ortara bakarrik etorri andria.
- A. JOA. Esan dezala ba.....
- PRAN. Esango nioke..... nerekin eskondu naiduela esatera etorri dala, bañon ez diot esango; berak esan dezayola.
- A. JOA. ¿Ez dezu bada zeonek esan?
- PRAN. Bai bañan ori chanchetan zan, ez du balio orrek..... Esatera nua Boni.... Ara bada zinetan, nerekin eskondu nailukela esatera etorri da, sullaren aitza-kiyan.
- A. JOA. Biyok eskondu.
- BONIP. (*Aurreatuaz.*) Bai andria biyok eta.....
- A. JOA. Aski, aski..... ederki ederki egingo dezute, asko eta asko postutzen naiz, eta biar joango zera zere amarengana adierazitzera bai..... eta zure nagusi eche-ko-andriak ere zerbait lagunduko dizute, ikusirik zure amaren doakabeta-zuna, eta nere lagun aundiya dalako.

PRAN. Eskerik-asko, echeko-andria; eta denboras emen izangodu nere ama, gazte denborako kontuak kontatzeko. Asbo estimatzen det bedorren sariya, bakarra eskatzen diot emengo jendeari chalocho bat, Tomās Iñašiyoren izena onratu dezazuten.

JESTENDA BURTIÑA

